

Sektionen för socialtjänst
Helena Henningson

Socialdepartementet
10333 STOCKHOLM

Förutsättningar för vissa särskilda boendeformer för äldre - Ds 2017:68

Sammanfattning (SKL:s sammanfattande synpunkter)

Socialdepartementet har berett Sveriges Kommuner och Landsting tillfälle att senast 2018-02-05 yttra sig över förslag i promemorian Ds 2017:68 Förutsättningar för vissa särskilda boendeformer för äldre.

Promemorian är en komplettering till förslaget om särskilda boendeformer för äldre som presenterades i Ds 2017:12 Om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre. Detta förslag hanterades av styrelsen i juni 2017. Styrelsen var positiv till förslaget om ny särskild boendeform för äldre men med vissa förbehåll.

Promemorian behandlar ändringar i socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen och socialtjänstförordningen som konsekvenser av huvudförslaget, som möjliggör att kommunerna får inrätta vissa särskilda boendeformer för äldre som behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service, så kallade ”mellanboenden”. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 2 april 2019.

Kansliets förslag är att förbundet ställer sig bakom förslagen om tillståndsplikt och tillsyn med vissa förbehåll, och i övrigt tillstyrker förslagen.

I yttrandet har kansliet valt att kommentera de viktigaste förslagen. Både huvudförslaget, som presenterades i Ds 2017:12, och förslagen i denna promemoria ger kommunerna en möjlighet men inte en skyldighet att tillhandahålla ”mellanboende”.

Huvudförslaget gäller äldre personer med hemtjänst som inte behöver ett särskild boende med heldygnsomsorg, men där kvarboende i ordinärt boende inte längre upplevs som tryggt. Stöd, hjälp och service organiseras som hemtjänst, och i den nya särskilda boendeformen kan det serveras gemensamma måltider och aktiviteter.

Hemsjukvård

Kommunen föreslås få möjlighet att erbjuda hemsjukvård även i den nya särskilda boendeformen som i promemorian benämns mellanboende. Landstinget för möjlighet

att överlåta skyldigheten att erbjuda hemsjukvård till äldre som bor i mellanboende, samt skyldighet att avsätta läkarresurs till hemsjukvård i mellanboende.

Tillståndsplikt

Regeringen föreslår att den nya boendeformen ska omfattas av tillståndsplikt för bland annat bolag, föreningar och stiftelser och anmälningsplikt för kommuner och landsting. Ansvarig myndighet föreslås vara Inspektionen för vård och omsorg. Regeringen har i lagrådsremissen Ökade tillståndskrav inom socialtjänsten och skolväsendet, föreslagit tillståndsplikt för hemtjänst. Denna förändring föreslås träda i kraft 1 januari 2019. Om tillståndsplikt införs även för den nya särskilda boendeformen, mellanboende, så måste regelverket för tillståndsprövning möjliggöra olika organisatoriska lösningar. IVO har problem att administrera de verksamheter som redan idag har tillståndsplikt, med långa handläggningstider som följd. Vilket är en svårighet i sig. SKL anser att regeringen bör ompröva tidpunkten för genomförande av den nya särskilda boendeformen, eller på annat sätt försäkra sig om att IVO klarar tillståndsprövningen inom rimlig tid. Regelverket för tillståndsprövning måste möjliggöra att mellanboenden kan organiseras och tillhandahållas på olika sätt, till exempel som en sammanhållen verksamhet. Men också som en del av verksamhet eller del av ett bostadsbestånd i en befintlig fastighet. Hemtjänsten, och annan lättåtkomlig service måste kunna organiseras och komma den äldre personen till del på flera olika sätt.

Tillsyn

Regeringen föreslår att Inspektionen för vård och omsorgs tillsynsuppdrag även ska omfatta mellanboende.

IVO har redan lagstöd för tillsyn av socialtjänsten och hemsjukvården. Den föreslagna särskilda boendeformen, mellanboende, riktas till äldre personer som redan har hemtjänst, och i många fall även hemsjukvård. Det innebär att IVO har uppdraget att genom tillsyn säkra en god kvalitet enligt 3 kap 3§ SOL. Verksamheten i mellanboende får organiseras som hemtjänst, det innebär att kraven som finns på den vanliga särskilda boendeformen (5 kap 5§ 2:a stycket) inte torde tillämpas på den föreslagna särskilda boendeformen. Med nuvarande skrivning är det svårt att förutse vad tillsynen konkret kommer att innebära och vilka krav som kommer att ställas. Vår tolkning av övriga förslag är att mellanboendet ska vara mer likt ordinärt boende än särskilt boende.

Förslag till förbundets ställningstagande

SKL ställer sig bakom förslagen om tillståndsplikt och tillsyn med vissa förbehåll, och tillstyrker övriga förslag.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande